

Konkurransesituasjonen for bearbeidede landbruksvarer

1. kvartal 2018

Rapport nr. 20/2018

Mai 2018

Rapport:	Konkurransesituasjonen for bearbeidede landbruksvarer, 1. kvartal 2018
Avdeling:	AHA
Dato:	09.05.2018
Ansvarlig:	Seksjon industriell bearbeiding og råvarepriskompensasjon
Bidragstere:	Thor Henning Roaas, Øyvind Bråthen, Arbresha Shamolli, Taran Grefberg, Vilde Lavoll og Kathrine Moland
Rapport-nr.:	20/2018
Forsidebilde:	Colourbox.com

Forord

Landbruksdirektoratet forvalter ordningen for råvarepriskompensasjon (RÅK-ordningen). RÅK-ordningen har som formål å utjevne prisforskjellen på råvarer til industrien, slik at industri som bruker norske råvarer kan konkurrere med tilsvarende industri utenlands. Ordningen skal således bidra til avsetning av norske jordbruksråvarer. Landbruksdirektoratet overvåker konkurransesituasjonen til RÅK-industrien. RÅK-varene er omfattet av Protokoll 3 til EØS-avtalen, og tilskuddet til RÅK-varer skal fastsettes slik at det legges til rette for frihandel av disse varene. Virkemidlene innenfor RÅK-ordningen er tollsatser og tilskudd i form av prisnedskrivning og eksportstøtte.

Formålet med denne rapporten er å vise utviklingen i konkurransesituasjonen for RÅK-varer i første kvartal 2018. Dette gjøres ved å se på utviklingen av import og eksport, internasjonal prisutvikling for sentrale råvarer, og tilskuddsutbetalinger til norsk produksjon av RÅK-varer. Statistikken for import og eksport er i hovedsak en bearbeiding av handelsstatistikken til Statistisk sentralbyrå. Internasjonale priser er hentet fra norske aktører og fra internasjonale priskilder. Oversikten over RÅK-varer som det er søkt om tilskudd for er hentet fra Landbruksdirektoratet, og gir en oversikt over norsk produksjon for den delen av RÅK-industrien som søker om tilskudd.

I første kapittel beskriver vi utviklingen i produksjonen av RÅK-varer som produsenter i Norge har søkt om tilskudd for. I andre kapittel gir vi en oversikt over internasjonal prisutvikling for sentrale råvarer som benyttes i norsk produksjon av RÅK-varer. I tredje kapittel beskriver vi Norges handel av utvalgte RÅK-varer.

Oslo, mai 2018.

Innhold

Forord	2
Innhold	3
Sammendrag	4
1 Tilskudd til prisnedskrivning for råvarer	5
2 Internasjonal prisutvikling på sentrale råvarer	6
2.1 Fortsatt svak norsk krone.....	6
2.2 Stabile internasjonale kornpriser.....	7
2.3 Lavere internasjonale priser på meieriprodukter.....	7
2.4 Internasjonale priser på råvarer av egg faller.....	9
2.5 Fortsatt høye priser på sorteringskjøtt av får på verdensmarkedet.....	9
3 Internasjonal handel med RÅK-varer	11
3.1 Import av RÅK-varer.....	11
3.2 Eksport av RÅK-varer.....	20

Sammendrag

Mengden varer det ble søkt om tilskudd for er noe redusert

Den totale mengden RÅK-varer det for 1. kvartal 2018 ble søkt om prisnedskrivningstilskudd (PNS) for er noe lavere enn for tilsvarende periode i 2017.

Svak reduksjon i de internasjonale prisene på sentrale råvarer

De gjennomsnittlige prisene for meieriråvarer var lavere i perioden desember 2017 til februar 2018, enn i perioden september til november i 2017. Det var imidlertid en oppgang i de fleste prisene i februar. Spesielt gjaldt dette smør, som hadde hatt en prisreduksjon siden den rekordhøye prisen i september 2017. Internasjonale priser på skummetmelkpulver holder seg fremdeles på et historisk lavt nivå.

De internasjonale prisene på råvarer av egg har falt siden pristoppen i fjerde kvartal 2017, men ligger fremdeles på et relativt høyt nivå historisk sett. Årsaken til dette er eggskandalen i Nederland som preget markedet i fjor høst. Et begrenset tilbud av egg i Europa bidro til en kraftig økning i prisene.

De internasjonale prisene på sorteringskjøtt av storfe og får økte gjennom hele 2017, og ser nå ut til å ha stabilisert seg på et relativt høyt nivå. For svin og fjørfe så vi en svak prisreduksjon allerede i slutten av 2017, og denne har fortsatt inn i første kvartal 2018.

Redusert import av utvalgte RÅK-varer

Statistikk fra SSB viser en reduksjon i importen av utvalgte RÅK-varer på 2 prosent målt i mengde og 6 prosent målt i verdi i første kvartal 2018, sammenlignet med siste kvartal i 2017. Det er varegruppene sjokolade, sukkervarer og kjeks som har hatt den største importnedgangen. Sverige, Danmark og Nederland er de tre landene vi importerer mest RÅK-varer fra, og omtrent halvparten av varene i utvalget kom fra et av disse tre landene i første kvartal 2018.

Økt eksport av RÅK-varer

Eksporten av RÅK-varer inkludert i utvalget økte med 36 prosent målt i mengde og 9 prosent målt i verdi, sammenlignet med fjerde kvartal 2017. Den totale eksporten av RÅK-varer er betraktelig mindre enn importen. Endrede kvantum vil derfor gi et større prosentvis utslag i eksportstatistikken. Det er økt eksport av mineralvann som gir størst utslag i dette kvartalet. Ser man bort i fra mineralvann er eksporten av RÅK-varer på samme nivå som i fjerde kvartal 2017. Norge eksporterer mest RÅK-varer til Sverige.

1 Tilskudd til prisnedskrivning for råvarer

Formålet med RÅK-ordningen er å bidra til at norsk næringsmiddelindustri produserer industrielt bearbejdede jordbruksprodukter basert på norske jordbruksråvarer. For ferdigvarer omfattet av RÅK-ordningen, blir forskjellen mellom norske og internasjonale råvarepriser kompensert med tilskudd når tollsatsen alene ikke kompenserer for råvareprisforskjellen. Tilskuddet gis til norske produsenter som bruker norske jordbruksråvarer ved produksjon av RÅK-varer som selges i Norge. Dette kalles prisnedskrivning (PNS). Det gis også tilskudd ved eksport av RÅK-varer. Dette kalles eksportrestitusjon (XR).

På bakgrunn av søknader om tilskudd har Landbruksdirektoratet oversikt over norsk produksjon og råvareforbruk for den delen av RÅK-industrien som søker om tilskudd. Dette innebærer at Landbruksdirektoratets oversikt ikke viser fullstendig norsk produksjon, men gir et bilde av utviklingen i produksjonen. Mengden ferdigvarer det er søkt om PNS for, som presenteres i denne rapporten gjelder for salg i 1. kvartal 2017 og 2018.

Tabell 1 viser at det i 1. kvartal 2018 ble søkt om tilskudd for totalt 24 479 tonn, som er noe lavere enn for tilsvarende periode i 2017.

Tabell 1: Mengde ferdigvarer det er søkt om PNS for, og sammenligning med samme kvartal i fjor.

Mengde (1000 kg)	1. kvartal 2017	1. kvartal 2018	Endring 17/18 (%)	Endring 17/18 (1000 kg)
Sukkervarer (17.04.9010-9099)	481	484	1 %	3
Sjokolade (18.06.2090-9010, 9090)	7 625	7 192	-6 %	-433
Næringsmidler av mel, stivelse eller maltekstrakt (19.01.1010-2091, 2098, 9098)	2 091	1 939	-7 %	-153
Pasta (19.02.1100, 1900, 2091-3009)	728	827	14 %	99
Brød, kaker og annet bakverk (19.05.3100, 3200, 9031, 9033, 9092, 9098)	3 637	4 146	14 %	509
Pizza (19.01.2097, 19.05.9010, 9021)	5 907	5 720	-3 %	-186
Sauser og preparater for tillaging av sauser og andre tilberedte næringsmidler (21.03.9010, 9099, 21.06.9098)	854	1 303	53 %	449
Supper og buljonger (21.04.1011-2001)	1 210	1 213	0 %	3
Spise- is (21.05.0010-0090)	2 490	1 655	-34 %	-835
Sum mengde	25 022	24 479	-2 %	-543

2 Internasjonal prisutvikling på sentrale råvarer

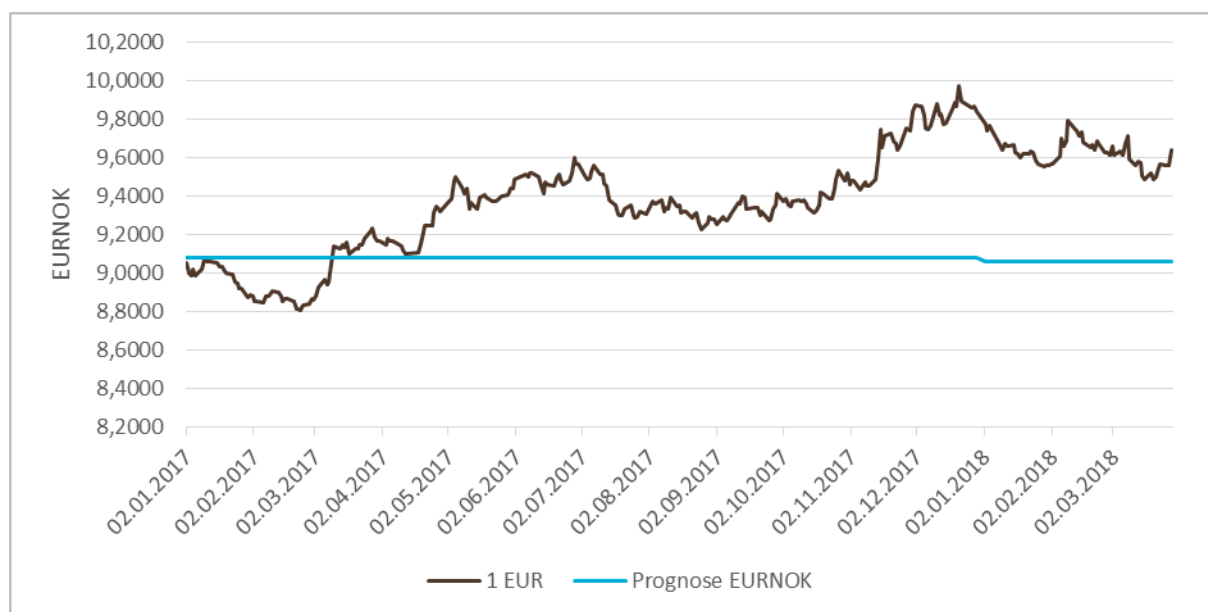
Landbruksdirektoratet følger internasjonal prisutvikling på råvarer som er sentrale ved produksjon av RÅK-varer. For å kunne sammenlikne med norsk prisutvikling, regnes internasjonale priser om til norske kroner. Dette innebærer at valutakursen har betydning for internasjonal prisutvikling når den blir omregnet til norske kroner. I dette kapitlet presenteres valutakursutvikling og prisendringer internasjonalt for råvarer som er i konkurranse med norskproduserte råvarer. For mer informasjon om utviklingen i internasjonale markeder, priser på andre kvaliteter og i andre perioder, blir det publisert nyheter og informasjon om dette på Landbruksdirektoratets nettside.¹

2.1 Fortsatt svak norsk krone

Norsk industri i internasjonal konkurranse påvirkes av endringer i valutakursen. En svak norsk krone fører til at det er dyrere å importere varer til det norske markedet, mens det vil ha en positiv effekt for norsk eksport.

Verdensmarkedsprisene presentert i dette kapitlet er i hovedsak innhentet i perioden 1. desember 2017–28. februar 2018. Prisene er omregnet til norske kroner ved å benytte gjennomsnittlig valutakurs for samme periode, som var 9,72 EURNOK. Ved fastsetting av tilskuddssatser, gjeldende fra 1. januar 2018, ble det prognosert en gjennomsnittlig valutakurs for 2018 på 9,06 EURNOK.

Figur 1 viser at den norske kronen har styrket seg noe i første kvartal 2018, sammenlignet med de siste månedene i 2017. Den rette linjen er valutakursen som ble lagt til grunn for tilskuddssatser i 2017 og 2018. I første kvartal av 2018 har gjennomsnittlig valutakurs vært 9,63 EURNOK, som er høyere enn det som ble lagt til grunn ved fastsetting av tilskuddssatsene. Isolert sett har dette gitt en bedre konkurransesituasjon for norske produsenter hittil i år. Prognosene til de største norske bankene tilsier at den norske kronen skal styrke seg noe utover året.

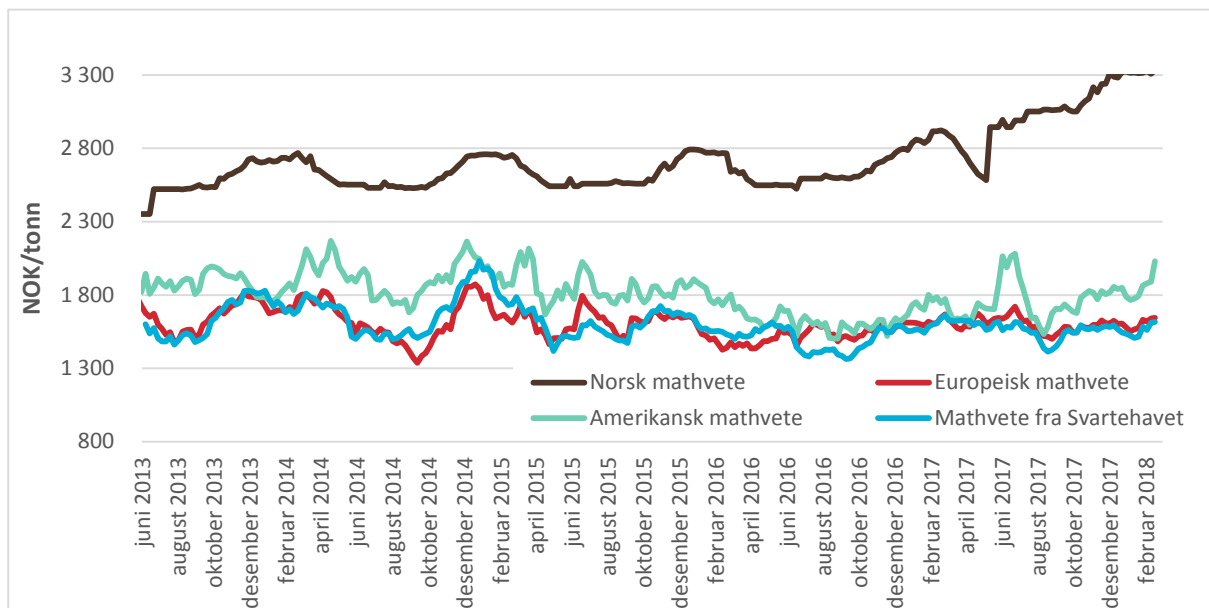
Figur 1: Utvikling av norsk kronekurs mot euro, januar 2017 til mars 2018.

¹ <https://www.landbruksdirektoratet.no/no/statistikk/prisutvikling>

2.2 Stabile internasjonale kornpriser

Hvetemel er en vesentlig råvare i norsk RÅK-industri, og industrien er derfor en stor avtaker av norsk matkorn. Prisen på mel avhenger i stor grad av den norske kornprisen som avtales med målpris i jordbruksoppkjøret. Tollsatsen på korn fastsettes slik at prisen på importkornet blir opp mot norsk pris og det norske markedet har derfor tilnærmet lik pris for importert og norsk vare. Tollfastsettelsen på korn innebærer at prisen på korn er relativt upåvirket av verdensmarkedets prissvingninger.

Det har skjedd lite med de internasjonale kornprisene den siste perioden, men prisene er generelt på et litt høyere nivå. Det er utsikter til at prisen på hvete kan stige noe fremover som følge av tørkeutfordringer i USA. Prisen på europeisk mathvete i Figur 2 er et gjennomsnitt av fransk og tysk mathvete omregnet til norske kroner.

Figur 2: Prisutvikling på mathvete, norske og internasjonale priser 2013–2018. NOK/tonn. Kilde: Norske Felleskjøp, IGC og Landbruksdirektoratet

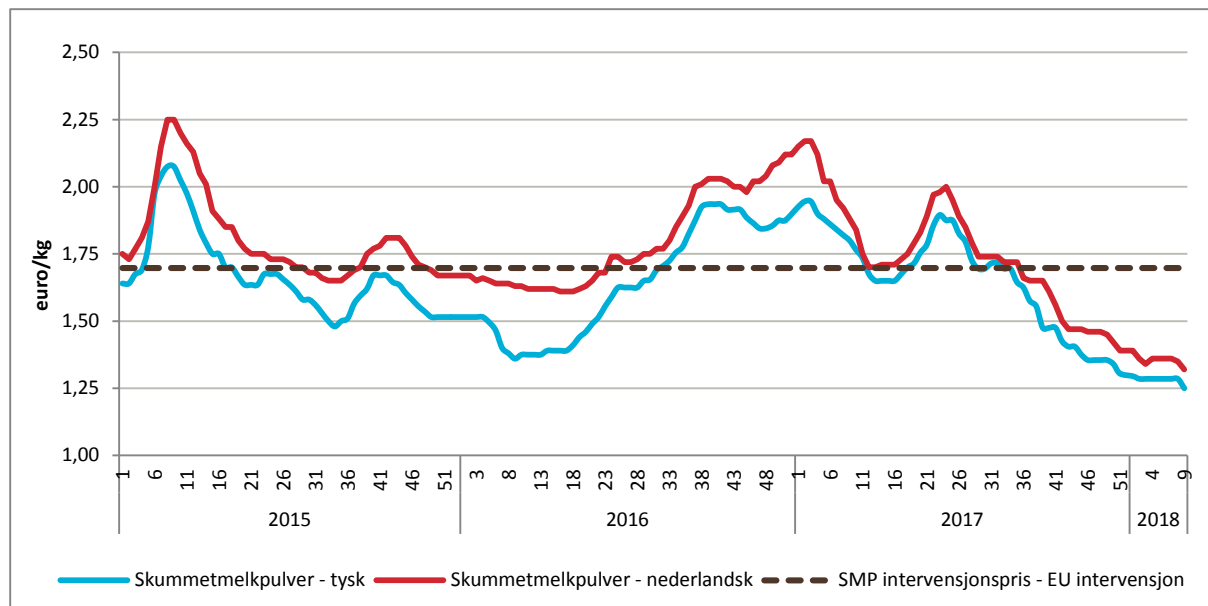
Mel er ikke en tilskuddsberettiget råvare i RÅK-ordningen. I verdikjeden til norsk korn er det to andre tilskudd som skal bidra til lavere pris på mel og andre råvarer av korn. Det ene er prisnedskrivning til korn og oljefrø som utbetales til kornhandler for alt korn. Det andre tilskuddet er matkorntilskudd som utbetales til møllene som benytter norsk korn i tilvirkning av mel. Den norske prisen på mel er normalt uendret gjennom året.

2.3 Lavere internasjonale priser på meieriprodukter

Gjennomsnittsprisene på meieriprodukter internasjonalt for perioden desember til februar viser nedgang for alle produkter i denne perioden sammenlignet med de prisene som ble lagt til grunn for gjeldende satser. Unntaket er prisen på Emmenthaler som går opp 4 prosent.

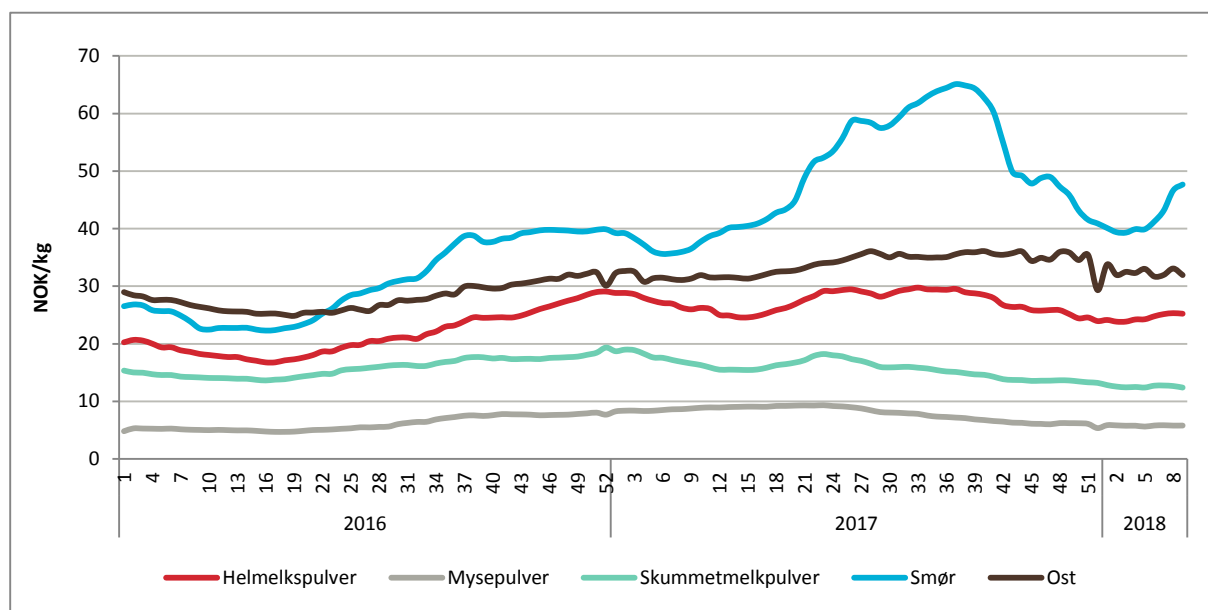
Sammenlignet med forrige referanseperiode går alle prisene ned, men prisene gikk kun ned i desember og januar. I februar gikk prisene på meieriprodukter opp. Internasjonalt er det god etterspørsel etter meieriprodukter, noe som har bidratt til prisvekst i slutten av første kvartal. I EU økte melkeproduksjonen i 2017 sammenlignet med 2016. I New Zealand derimot har produksjonen så langt i inneværende sesong (juli 2017 – juni 2018) vært litt lavere enn forventet, og dette kan også være noe av årsaken til prisveksten vi ser i slutten av første kvartal.

Det var 375 000 tonn skummetmelkpulver på intervensjonslager i EU ved utgangen av februar. Dette tilsvarer ca. 3 måneders produksjon. Tidligere år har det vært åpnet for intervensjonskjøp av 109 000 tonn skummetmelkpulver fra 1. mars til intervensjonspris på 1 698 euro/tonn, men denne ordningen er nå suspendert. Intervensjonskjøp kan fortsatt skje, men til en pris som fastsettes av EU-kommisjonen. Prisene på skummetmelkpulver har i lang tid vært lavere enn intervensjonsprisen (Figur 3), og det forventes fortsatt lave priser på skummetmelkpulver i tiden fremover.

Figur 3: Utvikling i pris på skummetmelkpulver i Tyskland og Nederland, sammenlignet med intervensjonsprisen på skummetmelkpulver. Kilder: Süddeutsche Butter- und Käse-Börse e.V. Kempten (Allgäu) og www.produivel.nl

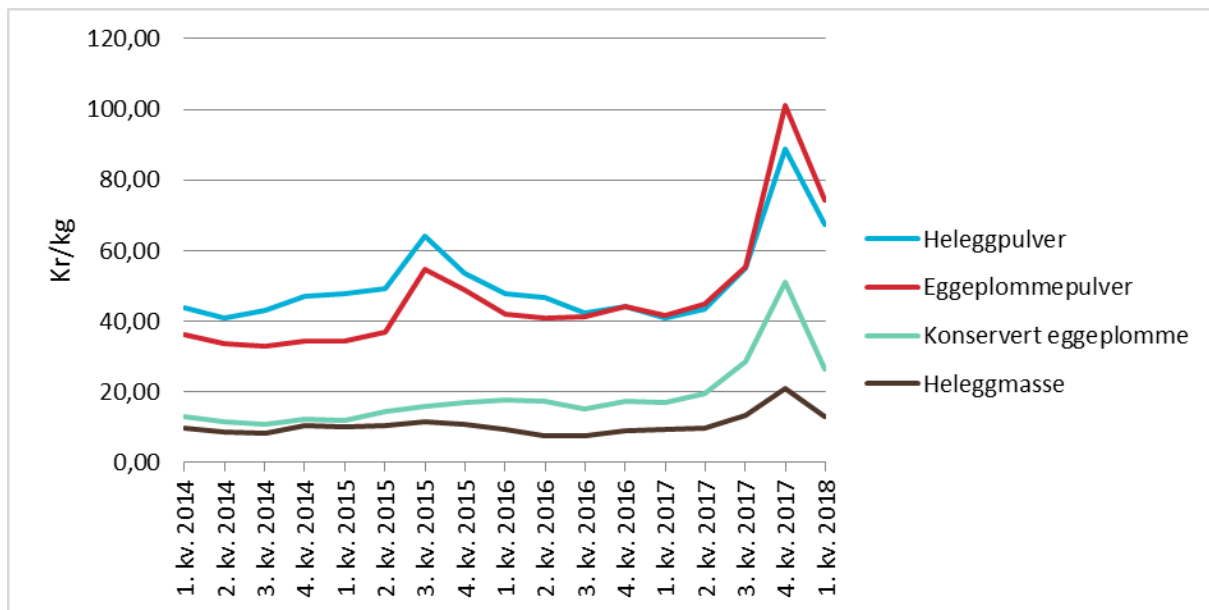
For de andre meieriproduktene er markedssituasjonen annerledes ved at prisnivået er relativt høyt. Smør omfattes også av intervensjonsordningen. Intervensjonsprisen på smør er 2 464 euro/tonn. Smør hadde en kraftig prisstigning fra halvår 2016 og frem til høsten 2017. Mot slutten av 2017 og i starten av 2018 ble det høye prisnivået korrigert. De siste ukene har prisutviklingen snudd og smørprisen er på vei opp igjen.

Figur 4: Internasjonal prisutvikling for meieriråvarer. Kilder: www.produivel.nl, www.milchwirtschaft.de, EU Milk Market Observatory.

2.4 Internasjonale priser på råvarer av egg faller

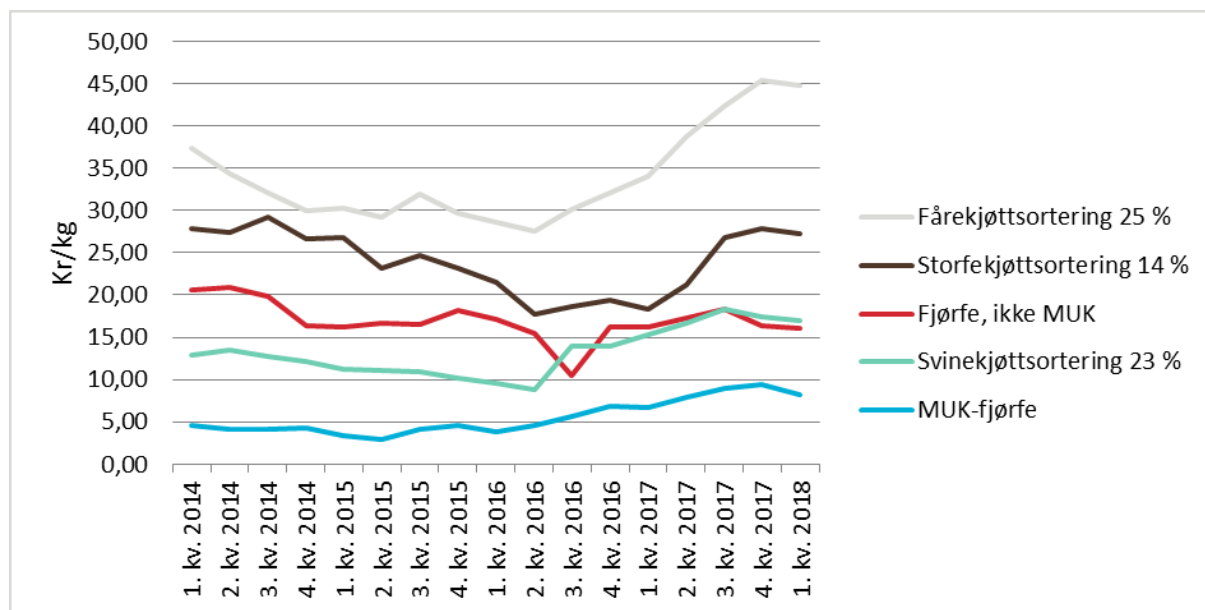
Prisene på egg økte i EU i andre halvdel av 2017 som følge av Fipronil-saken (funn av insektsmiddel i egg). Dette medførte at egg ble trukket tilbake fra butikkene og prisene steg. Mot slutten av 2017 bedret tilbudssituasjonen seg, og prisene sank. Prisene har falt en del fra pristoppen i begynnelsen av desember 2017, men ligger fortsatt på et relativt høyt nivå. De er nå tilbake på sammen nivå som i september 2017. Det er store etableringer på gang i EU, og aktører i markedet forventer en prisnedgang som følge av potensiell overproduksjon. Figur 5 viser utviklingen i prisen på råvarer av egg fra første kvartal 2014 til og med første kvartal 2018.

Figur 5: Internasjonal prisutvikling for råvarer av egg, 1. kvartal 2014 til 1. kvartal 2018. Kilde: Nortura.

2.5 Fortsatt høye priser på sorteringskjøtt av får på verdensmarkedet

I det første kvartalet av 2018 har veksten i de internasjonale prisene for sorteringskjøtt av får og storfe stabilisert seg, mens prisnivået for fjørfe og svin har sunket med henholdsvis 4 og 5 prosent. Det internasjonale prisnivået for lam og storfe steg kraftig i 2017, men ser nå ut til å stabilisere seg. På samme måte kan det sies at prisene for svin og fjørfe har stabilisert seg, etter en prisnedgang i siste kvartal i 2017. Figur 6 viser utviklingen i de ulike internasjonale prisene på kjøtttråvarer til bruk i RÅK-industrien.

Figur 6: Internasjonal prisutvikling for sorteringskjøtt og fjørfe, 1. kvartal 2014 til 1. kvartal 2018. Kilde: Nortura

Prisene for svinekjøtt er gått ned siden september, som følge av at det er mye svinekjøtt tilgjengelig fra de store eksportlandene samtidig som etterspørselen er begrenset. Prisen på svinekjøttssortering 23 % har sunket med ca. 5 prosent fra desember 2017.

Prisnedgangen for fjørfekjøtt skyldes store mengder vare tilgjengelig for eksport fra de store produsentregionene. De internasjonale prisene på storfekjøttssortering 14 % har også sunket den siste perioden. Prisen fra EU og Brasil, har sunket med nær 5 prosent siden fjerde kvartal 2017.

Den internasjonale prisen på fårekjøttssortering 25 % gikk ned 4 prosent, sammenlignet med prisnivået i desember. Prisen er imidlertid fortsatt på et relativt høyt nivå. Stadig flere slakterianlegg i New Zealand blir godkjente i Kina. Dette fører til at mye av eksporten går dit og bidrar til å holde verdensmarkedsprisene på et høyt nivå.

3 Internasjonal handel med RÅK-varer

I tabell 2 til 5 i dette kapitlet presenteres import- og eksportstatistikk for et utvalg RÅK-varer. Utvalget består av de mest sentrale RÅK-varene. Dette betyr at RÅK-varenummer for «non-food artikler», som for eksempel skinn, hår, dyrefôr og tobakk, er ekskludert fra utvalget. I tillegg ser vi bort i fra de varenumrene i tolltariffen hvor det utelukkende klassifiseres RÅK-varer vi ikke produserer i Norge, som for eksempel kaffe, te og soyasaus. Vi benytter det samme utvalget hvert kvartal.

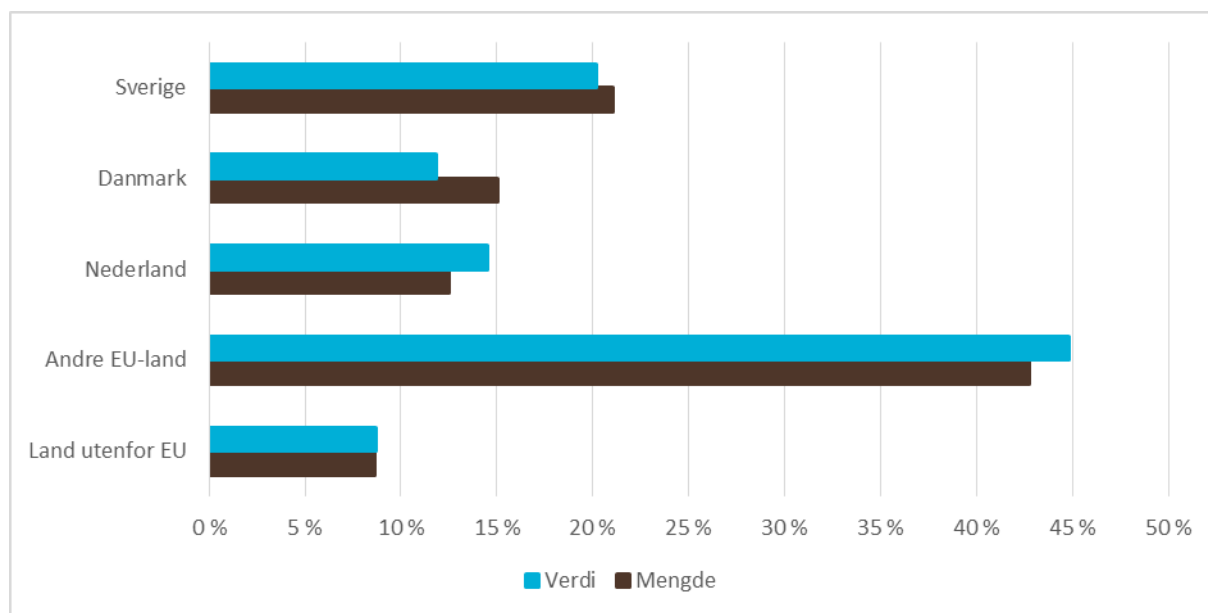
Handelsstatistikken er hentet fra Statistisk sentralbyrå (SSB). I denne kvartalsrapporten sammenligner vi utviklingen i import og eksport i første kvartal 2018 med fjerde kvartal 2017. Vi presenterer også tall fra første kvartal 2017, for å kunne sammenligne med samme periode i fjor. Videre i rapporten er «varenummer i tolltariffen» kun betegnet som «varenummer».

3.1 Import av RÅK-varer

Gitt det utvalget vi presenterer statistikk for ble det i første kvartal 2018 importert 104 140 tonn RÅK-varer, til en verdi av ca. 2,46 mrd. kroner. Dette tilsvarer en reduksjon på 2 prosent i mengde og 6 prosent i verdi, fra fjerde kvartal 2017. Sammenlignet med første kvartal 2017 er det derimot ingen endring i importert mengde, men verdien av importen har steget med 9 prosent. Hovedårsaken til dette er høyere enhetsverdi på importert mineralvann.

Det var importen av sjokolade, sukkervarer og kjeks som sank mest sammenlignet med forrige kvartal. Mineralvann er den største varegruppen og utgjør ca. 28 prosent av totalt importert mengde i første kvartal. Importen av mineralvann fortsatte å stige i første kvartal, og påvirket statistikken i stor grad. Ser man på utvalget uten mineralvann sank importert mengde RÅK-varer med 6 prosent fra fjerde kvartal 2017.

Av alle RÅK-varer som er inkludert i utvalget ble det importert mest fra Sverige, Danmark og Nederland i første kvartal 2018. Omtrent 50 prosent av importen har vært fra disse landene. Som Figur 7 viser så importerer vi i all hovedsak RÅK-varer fra EU.

Figur 7: Import av utvalgte RÅK-varer fordelt på opprinnelsesland, første kvartal 2018.

Tabell 2 og Tabell 3 på de neste sidene viser utviklingen i importert mengde og verdi for utvalgte RÅK-varer fra fjerde kvartal 2017 til første kvartal 2018. Tabellene sammenligner også importen i første kvartal 2018 med første kvartal 2017. Etter tabellene presenterer vi mer detaljert informasjon om importutviklingen. Vi kommenterer alltid varegruppene pizza, sjokolade, sukkervarer og sauser, da dette er varegrupper det utbetales tilskudd til gjennom RÅK-ordningen. I tillegg kommenterer vi andre varegrupper der det har vært en betydelig endring i importen siden forrige kvartal.

Tabell 2: Endring i importert mengde av utvalgte RÅK-varer, sammenlignet med forrige kvartal, og samme kvartal i fjor.

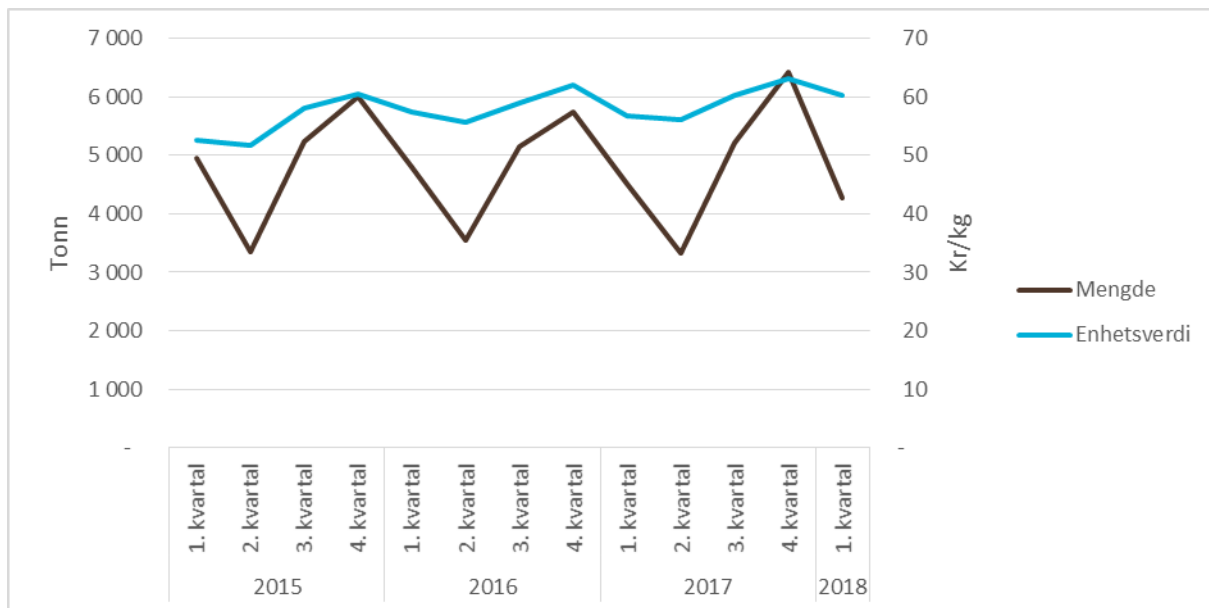
Mengde (1000 kg)	1. kvartal 2017	4. kvartal 2017	1. kvartal 2018	Endring 1. kvartal 17/18		Endring fra forrige kvartal	
				%	1000 kg	%	1000 kg
Yoghurt (04.03.1030/1091)	1 156	1 129	1 212	5 %	56	7 %	83
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet (04.03.9001/9002, 22.02.9920)	912	1 449	1 363	49 %	451	-6 %	-86
Osteerstatninger (19.01.9091)	411	375	360	-12 %	-51	-4 %	-15
Sukkervarer (17.04 og 21.06.9041-44)	6 743	6 811	5 442	-19 %	-1 301	-20 %	-1 368
Sjokolade (18.06.3100,- 3200,-9010)	4 509	6 418	4 267	-5 %	-242	-34 %	-2 151
Sjokolademasse (18.06.2090)	1 218	1 292	1 125	-8 %	-92	-13 %	-166
Deiger (19.01.2092)	3 069	3 323	3 231	5 %	162	-3 %	-91
Pasta og lignende (19.02)	6 563	7 390	6 691	2 %	128	-9 %	-699
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter (19.04.1098/2010)	2 496	2 999	2 790	12 %	295	-7 %	-209
Knekkebrød (19.05.1000)	2 686	2 802	2 669	-1 %	-17	-5 %	-133
Kjeks (19.05.3100)	2 735	3 824	2 757	1 %	22	-28 %	-1 067
Kake (19.05.9031)	2 290	2 108	2 077	-9 %	-213	-1 %	-31
Pizza (19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097)	2 627	2 494	2 456	-7 %	-171	-2 %	-38
Brødvarer (19.05.9091)	12 459	12 699	13 301	7 %	842	5 %	603
Øvrig bakverk (19.05)	7 546	7 469	7 778	3 %	233	4 %	310
Syltetøy/pulp (20.07.9)	478	472	515	8 %	38	9 %	43
Sauser (21.03)	8 385	8 772	8 207	-2 %	-177	-6 %	-565
Supper (21.04 utenom 21.04.2001)	510	415	428	-16 %	-82	3 %	13
Iskrem (21.05)	460	334	641	39 %	181	92 %	307
Mineralvann (22.02, utenom 22.02.9920)	26 266	26 536	29 237	11 %	2 971	10 %	2 700
Øl (22.03)	9 377	6 059	6 315	-33 %	-3 062	4 %	256
Modifisert stivelse (35.05)	1 377	1 232	1 275	-7 %	-102	4 %	43
Totalt utvalg	104 271	106 402	104 140	0 %	-132	-2 %	-2 263

Tabell 3: Endring i importverdi av utvalgte RÅK-varer fra forrige kvartal, og sammenlignet med samme kvartal i fjor.

Verdi (1000 kr)	1. kvartal 2017	4. kvartal 2017	1. kvartal 2018	Endring 1. kvartal 17/18		Endring fra forrige kvartal	
				%	1000 kr	%	1000 kr
Yoghurt (04.03.1030/1091)	21 890	24 583	26 239	20 %	4 349	7 %	1 656
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet (04.03.9001/9002, 22.02.9920)	25 510	44 959	43 011	69 %	17 500	-4 %	-1 948
Osteerstatninger (19.01.9091)	14 642	14 176	13 761	-6 %	-880	-3 %	-415
Sukkervarer (17.04 og 21.06.9041-44)	285 777	326 673	294 858	3 %	9 081	-10 %	-31 815
Sjokolade (18.06.3100,- 3200,-9010)	255 779	405 300	257 417	1 %	1 638	-36 %	-147 883
Sjokolademasse (18.06.2090)	34 500	37 920	31 767	-8 %	-2 733	-16 %	-6 154
Deiger (19.01.2092)	63 672	74 071	71 518	12 %	7 846	-3 %	-2 553
Pasta og lignende (19.02)	100 946	114 065	107 480	6 %	6 534	-6 %	-6 585
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter (19.04.1098/2010)	81 162	93 742	97 523	20 %	16 361	4 %	3 781
Knekkebrød (19.05.1000)	60 386	66 405	64 933	8 %	4 546	-2 %	-1 472
Kjeks (19.05.3100)	77 128	109 605	82 384	7 %	5 256	-25 %	-27 221
Kake (19.05.9031)	83 472	85 814	79 396	-5 %	-4 076	-7 %	-6 417
Pizza (19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097)	76 490	73 882	74 702	-2 %	-1 788	1 %	820
Brødvarer (19.05.9091)	200 025	223 238	237 813	19 %	37 788	7 %	14 576
Øvrig bakverk (19.05)	208 399	206 784	216 740	4 %	8 341	5 %	9 956
Syltetøy/pulp (20.07.9)	14 032	15 601	15 730	12 %	1 698	1 %	129
Sauser (21.03)	226 978	253 180	243 973	7 %	16 995	-4 %	-9 207
Supper (21.04 utenom 21.04.2001)	17 702	15 508	16 463	-7 %	-1 239	6 %	955
Iskrem (21.05)	17 517	19 304	30 525	74 %	13 008	58 %	11 221
Mineralvann (22.02, utenom 22.02.9030)	297 753	307 731	355 671	19 %	57 918	16 %	47 940
Øl (22.03)	86 686	80 835	82 490	-5 %	-4 196	2 %	1 655
Modifisert stivelse (35.05)	12 102	9 807	11 081	-8 %	-1 022	13 %	1 273
Totalt utvalg	2 262 547	2 603 184	2 455 475	9 %	192 928	-6 %	-147 709

Sjokoladeimporten følger sesongen som normalt

I første kvartal 2018 ble det importert 4 267 tonn med sjokolade til en verdi av ca. 257 mill. kroner. Dette var en nedgang på 34 prosent i mengde og 36 prosent i verdi sammenlignet med foregående kvartal. Sammenligner man med første kvartal i fjor var importen fem prosent lavere i år.

Figur 8: Utviklingen i import av sjokolade, klassifisert under varenummer 18.06.3100, 3200, 9010 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

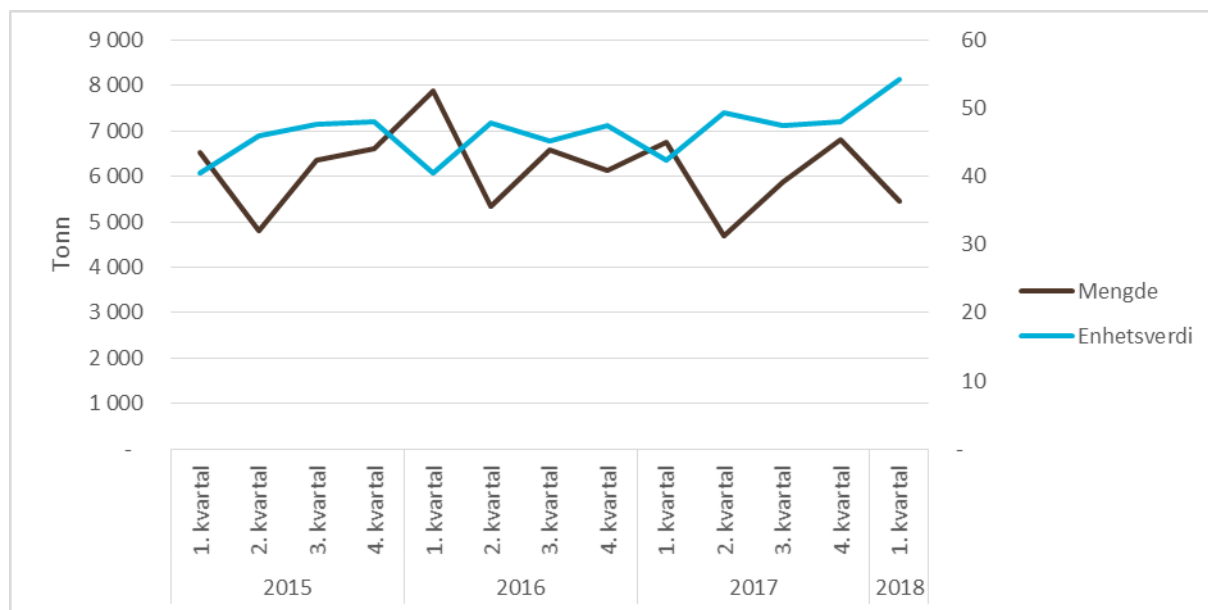
I første kvartal ble 52 prosent av sjokoladen importert fra Sverige, Nederland eller Tyskland. Det var 505 aktører som importerte sjokolade til Norge. De fem største importørene sto for 47 prosent av importert mengde. Det har ikke kommet noen nye store sjokoladeimportører til i første kvartal 2018.

Figur 8 viser utviklingen i importen av sjokolade i mengde og enhetsverdi i perioden fra 2015 til og med første kvartal 2018. Det har vært en svak økning i importert mengde det siste året etter noen år med svak nedgang, mens enhetsverdien har hatt en svak økning totalt sett i perioden. Figuren viser også at importen av sjokolade er sesongavhengig der det importeres mest mot slutten av året.

Nedgang i import av sukkervarer

I første kvartal 2018 ble det importert 5 442 tonn sukkervarer. Dette var en nedgang på 20 prosent fra fjerde kvartal 2017 og 19 prosent fra første kvartal i 2017. Figur 9 viser at det har vært en stigning i enhetsprisen i siste kvartal. Den har vært 13 prosent høyere enn i forrige kvartal, og sammenlignet med samme kvartal i 2017 har enhetsverdien økt med 28 prosent.

66 prosent av produktene som ble importert innenfor varegruppen «sukkervarer» ble importert på varenummer 17.04.9099. Det var en nedgang i importert mengde på dette varenummeret på 27 prosent fra fjerde kvartal 2017 til første kvartal 2018. Smågodt er blant varene som klassifiseres på dette varenummeret i tolltariffen.

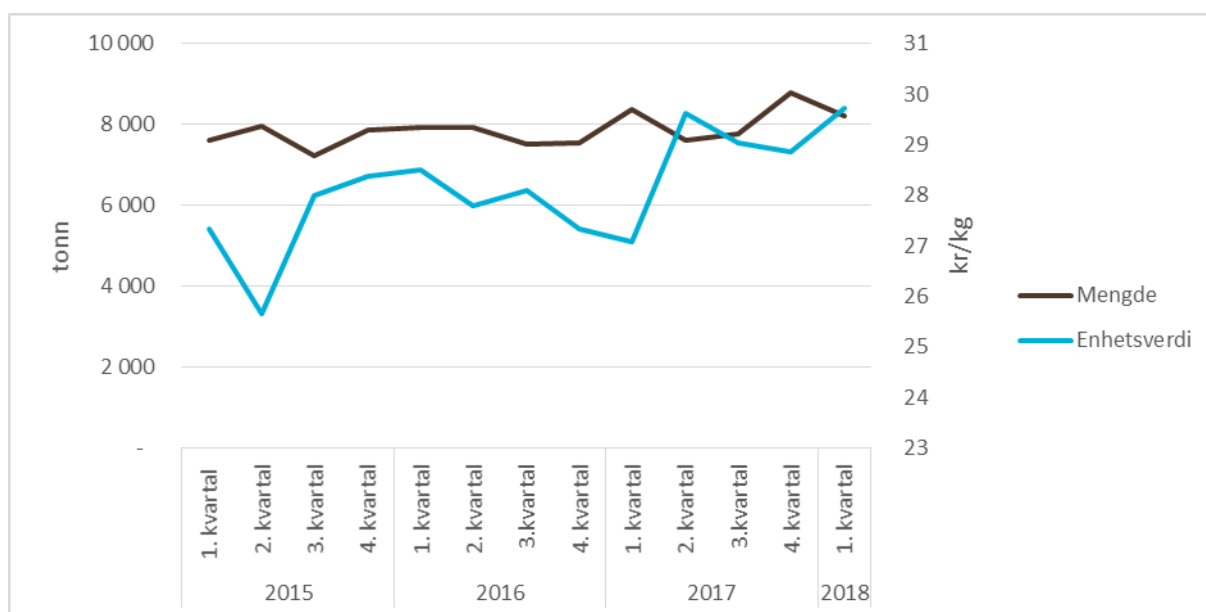

Figur 9: Utviklingen i import av sukkervarer, klassifisert under posisjon 17.04 og varenummer 21.06.9041-44 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

Det er mange aktører som importerer sukkervarer, og den største aktøren står for 15 prosent av importen. Det er størst import av sukkervarer fra Sverige, etterfulgt av Danmark, Nederland, Slovakia og Frankrike. 55 prosent av alle varene i denne varegruppen er blitt importert fra disse landene i første kvartal 2018. Slovakia er en nykommer på topp 5 landene vi importerer sukkervarer fra.

Stabil import av saus

I første kvartal 2018 ble det importert 8 207 tonn saus til en verdi av nesten 244 mill. kroner. Dette var en nedgang på seks prosent i mengde og fire prosent i verdi fra fjerde kvartal 2017.

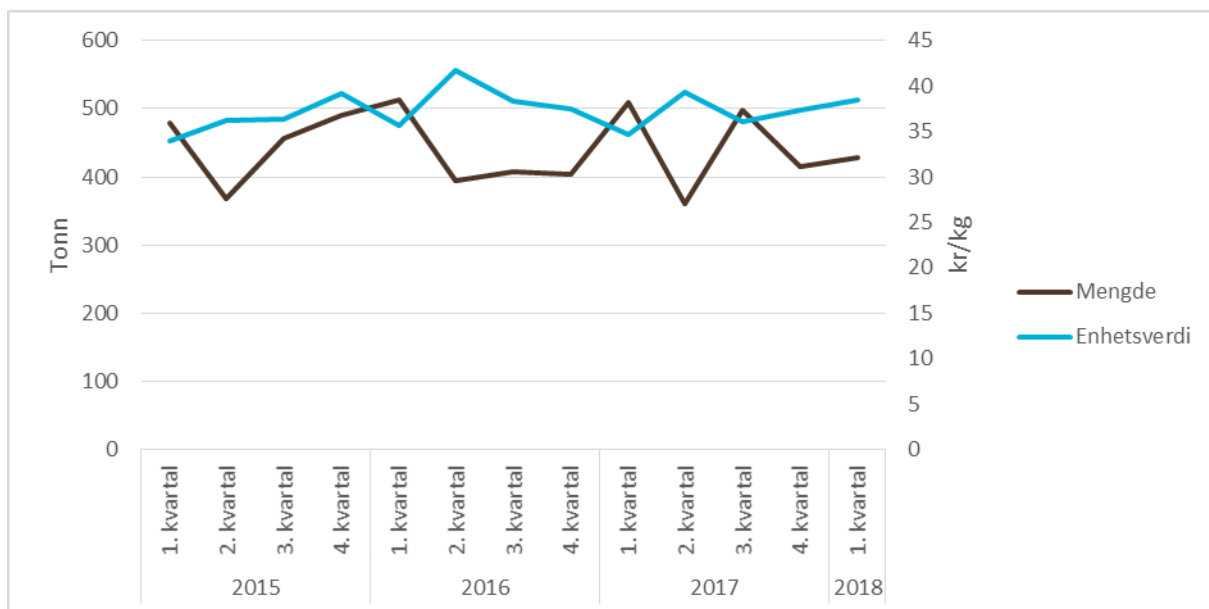
Figur 10: Utviklingen i import av saus, klassifisert under varenummer 21.03.2010, 2021, 2029, 3000, 9010, 9091, 9099 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

Mest saus, 69 prosent, ble importert på varenummer 21.03.9099, et ellers-varenummer som inneholder flere typer saus. Tomatsaus uten kjøtt på varenummer 21.03.2029 omfattet 23 prosent av importen innen denne varegruppen.

De fem største aktørene sto for nesten 47 prosent av denne importen. Sausen kom fra ca. 70 land, men det meste av sausen ble importert fra Nederland eller Sverige, hhv. 19 og 18 prosent. De fem største landene inkluderer også Italia, Tyskland og Storbritannia, og sammen med Nederland og Sverige var de opprinnelsesland for 58 prosent av sausen som ble importert i første kvartal.

Mindre import av supper

Det ble importert 428 tonn suppe i første kvartal 2018 og dette er en nedgang på 16 prosent i mengde og 7 prosent i verdi sammenlignet med samme kvartal i 2017. Første kvartal har de seneste årene vært kvartalet med størst import av suppe, men i første kvartal 2018 ser vi av Figur 11 at importen ikke øker vesentlig fra fjerde kvartal.

Figur 11: Utviklingen i import av suppe, klassifisert under varenummer 21.04.1011, 1019, 1020, 1030, 1040, 1050, 1060, 1090, 2009 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

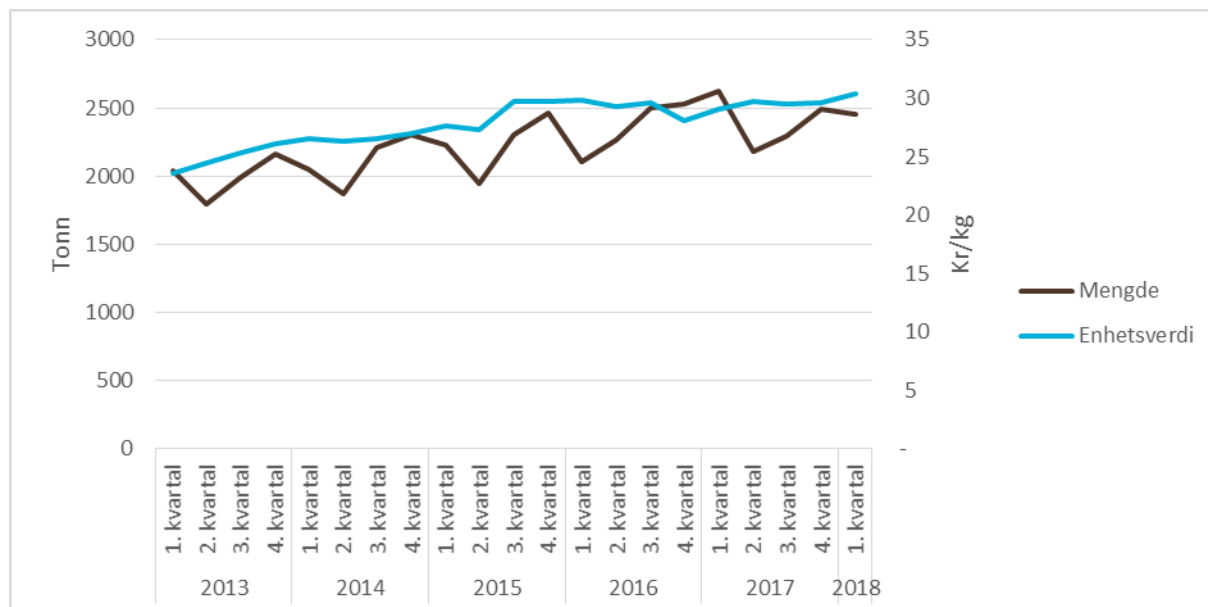
Stabil import av pizza

Det ble importert 2 456 tonn pizza i første kvartal 2018. Dette er en reduksjon på 7 prosent i mengde sammenlignet med samme kvartal 2017, og en reduksjon på 2 prosent fra fjerde kvartal 2017. Sammenligner man verdien på importen mellom kvartalene, er det en reduksjon på 2 prosent fra 1. kvartal 2017, og 1 prosent fra siste kvartal 2017.

Figur 12 viser utviklingen av import av pizza kvartalsvis i perioden 2013-2018. Som figuren viser varierer importen fra kvartal til kvartal, men trenden er økende. Vi ser også at enhetsverdien for importert pizza øker svakt over tid.

I første kvartal 2018 er 59 prosent av importert pizza med kjøtt, mens 32 prosent er vegetarpizza, resten av importen er pizzabunner og andre tilfornede deiger med fyll. Mens det har vært en økning i importen av vegetarpizza det siste kvartalet, har importen falt for øvrige pizzatyper.

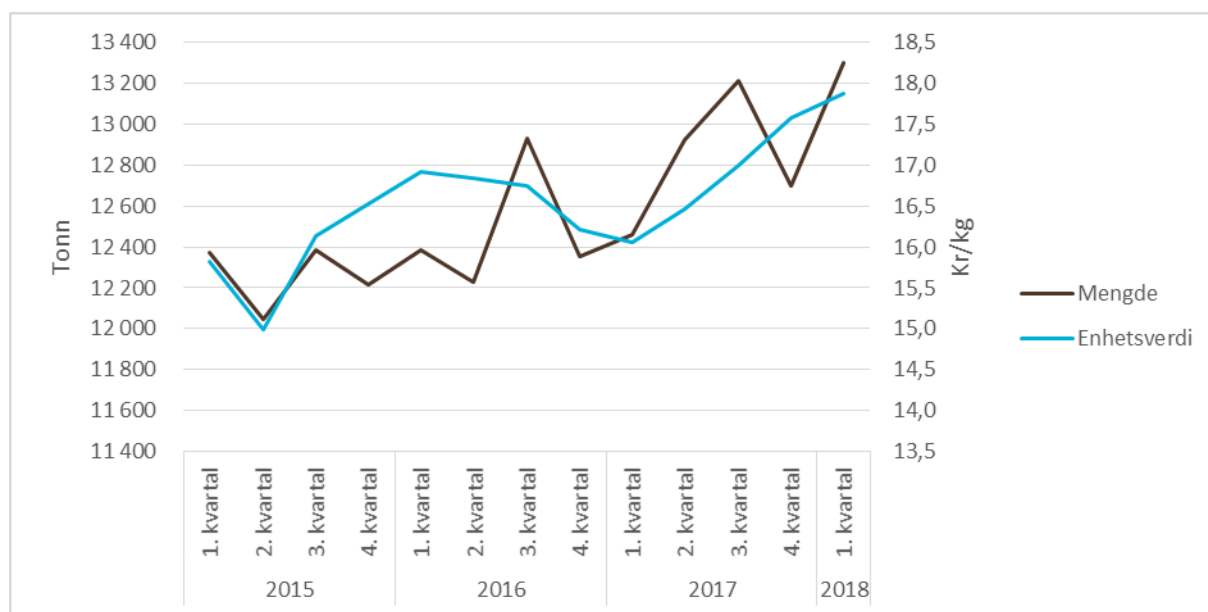
I første kvartalene i 2018 var det 45 forskjellige aktører som importerte pizza til Norge, men de fem største aktørene importerte 87 prosent av total mengde pizza. 90 prosent av importert pizza kom fra Tyskland, Italia eller Sverige.

Figur 12: Utviklingen i import av pizza, klassifisert under varenummer 19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097 i tolltariffen, i perioden 2013-2018.

Importen av brødvarer fortsetter å øke

Ser en bort fra varegruppen mineralvann er brødvarer på tollvarenummer 19.05.9091 den RÅK-varen i utvalget det importeres mest av. I første kvartal 2018 ble det importert 13 300 tonn brødvarer til en verdi av nesten 238 mill. kroner. Dette er en økning på 7 prosent i mengde og 19 prosent i verdi sammenlignet med tilsvarende kvartal året før. Ser man på utviklingen mellom fjerde kvartal 2017 og dette kvartalet er økningen på 5 prosent i mengde og 7 prosent i verdi. Enhetsverdien på importen av brødvarer er nå på ca. 18 kr per kg, og Figur 13 viser utviklingen de senere årene.

Figur 13: Utviklingen i import av brødvarer, klassifisert under varenummer 19.05.9091 i tolltariffen, i perioden 2015-2018.

Det ble importert brødvarer fra 22 land til Norge i løpet av første kvartal. Sverige stod for 30 prosent av denne andelen. Danmark og Tyskland stod for ca. 19 prosent hver, mens om lag 14 prosent kom fra Frankrike. Det var 70 firmaer som importerte brødvarer til Norge i første kvartal 2018. De fem største importørene stod for 73 prosent av denne importen.

Sesongvariasjoner for import av kjeks

Det ble importert 2 757 tonn kjeks til en verdi av 82,4 mill. kr første kvartal 2018. Dette var en nedgang på henholdsvis 28 og 25 prosent, sammenlignet med forrige kvartal. Ser man på samme periode i fjor var importert mengde på samme nivå som i år, og det kan derfor tyde på at importen av kjeks er stabil med noen sesongvariasjoner.

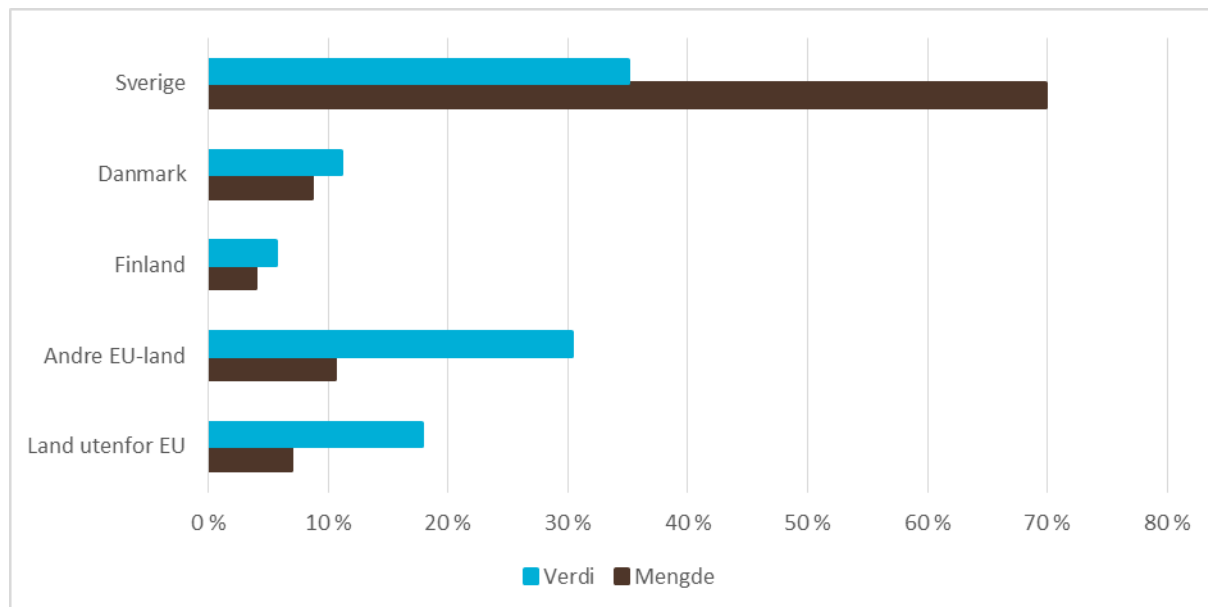
I første kvartal 2018 var det ca. 150 firma som stod bak importen. De fem største stod for 81 prosent av importen. Ser vi på hvor kjeksen kom fra, var Sverige, med ca. 40 prosent, det landet som bidro mest til importen. Av øvrige land var det Nederland og Danmark, med henholdsvis 26 og 17 prosent, vi importerer mest kjeks fra.

3.2 Eksport av RÅK-varer

I løpet av første kvartal 2018 ble det eksportert 13,8 tusen tonn til en verdi av 259 millioner kroner. Den totale eksporten av RÅK-varer i vårt utvalg steg med 36 prosent, sammenlignet med forrige kvartal. Hele denne økningen skyldes eksport av mineralvann. Dersom mineralvann ekskluderes fra utvalget er mengden eksporterte RÅK-varer på samme nivå som i fjerde kvartal 2017. Verdien av eksporten har imidlertid steget, også hvis mineralvann ekskluderes fra utvalget. Noen av varene som eksporteres til en høyere enhetsverdi er blant annet sjokolade og knekkebrød.

Av de RÅK-varene som er inkludert i utvalget eksporteres det mest varer til Sverige. Som figur 14 viser utgjør verdien av denne eksporten på langt nær like stor andel som mengden eksportert. Hovedforklaringen på dette er at eksporten til Sverige i stor grad er mineralvann under varenummer 22.02.1000, som har en relativt lav enhetsverdi sammenlignet med andre RÅK-varer. Figur 14 viser også en oversikt over hvilke andre land vi har eksportert mest RÅK-varer til i første kvartal 2018. Det er størst eksport til de nordiske landene.

Figur 14: Eksport av utvalgte RÅK-varer fordelt på land, første kvartal 2018.

Tabell 4 og Tabell 5 på de neste sidene viser utviklingen i eksportert mengde og verdi for utvalgte RÅK-varer fra fjerde kvartal 2017 til første kvartal 2018. Tabellene sammenligner også første kvartal 2018 med første kvartal 2017. Eksporten av norske RÅK-varer er relativt liten. Vi velger derfor kun å kommentere de varegruppene der det har vært en betydelig endring i eksporten siden forrige kvartal.

Tabell 4: Endring i eksportert mengde av utvalgte RÅK-varer fra forrige kvartal, og sammenlignet med samme kvartal i fjor.

Mengde (1000 kg)	1. kvartal 2017	4. kvartal 2017	1. kvartal 2018	Endring 1. kvartal 17/18		Endring fra forrige kvartal	
				%	1000 kg	%	1000 kg
Yoghurt (04.03.1030/1091)	0	4	4	> 200 %	4	-11 %	0
Melkebaserte drikkevarer syrenet/usyrenet (04.03.9001/9002, 22.02.9920)	3	4	5	71 %	2	22 %	1
Osteerstatninger (19.01.9091)	35	0	2	-95 %	-33	> 200 %	1
Sukkervarer (17.04 og 21.06.9041-44)	190	196	203	7 %	12	3 %	7
Sjokolade (18.06.3100,-3200,- 9010)	972	1 071	1 228	26 %	256	15 %	157
Sjokolademasse (18.06.2090)	145	146	209	45 %	65	44 %	64
Deiger (19.01.2092)	1	4	2	66 %	1	-39 %	-1
Pasta og lignende (19.02)	17	9	11	-34 %	-6	18 %	2
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter (19.04.1098/2010)	43	53	32	-27 %	-12	-40 %	-21
Knekkebrød (19.05.1000)	457	594	589	29 %	132	-1 %	-4
Kjeks (19.05.3100)	53	53	48	-10 %	-5	-10 %	-5
Kake (19.05.9031)	120	101	70	-41 %	-49	-30 %	-30
Pizza (19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097)	704	727	735	4 %	31	1 %	8
Brødvarer (19.05.9091)	215	245	206	-4 %	-9	-16 %	-40
Øvrig bakverk (19.05)	980	1 235	818	-17 %	-162	-34 %	-416
Syltetøy/pulp (20.07.9)	87	4	56	-35 %	-30	> 200 %	52
Sauser (21.03)	119	266	227	90 %	107	-15 %	-39
Supper (21.04 utenom 21.04.2001)	222	326	301	36 %	79	-8 %	-25
Iskrem (21.05)	53	27	67	27 %	14	151 %	40
Mineralvann (22.02, utenom 22.02.9920)	2 997	4 210	7 902	164 %	4 905	88 %	3 692
Øl (22.03)	619	866	1 081	75 %	463	25 %	215
Modifisert stivelse (35.05)	0	45	15	> 200 %	15	-67 %	-30
Totalt utvalg	8 032	10 186	13 812	72 %	5 780	36 %	3 626

Tabell 5: Endring i eksportverdien av utvalgte RÅK-varer fra forrige kvartal, og sammenlignet med samme kvartal i fjor.

Verdi (1000 kr)	1. kvartal 2017	4. kvartal 2017	1. kvartal 2018	Endring 1. kvartal 17/18		Endring fra forrige kvartal	
				%	1000 kr	%	1000 kr
Yoghurt (04.03.1030/1091)	5	164	165	> 200 %	160	0 %	1
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet (04.03.9001/9002, 22.02.9920)	56	119	141	154 %	85	18 %	22
Osteerstatninger (19.01.9091)	511	26	72	-86 %	-440	174 %	46
Sukkervarer (17.04 og 21.06.9041-44)	6 211	10 357	11 033	78 %	4 822	7 %	676
Sjokolade (18.06.3100,-3200,- 9010)	53 940	56 933	71 052	32 %	17 112	25 %	14 119
Sjokolademasse (18.06.2090)	4 706	4 592	6 134	30 %	1 428	34 %	1 542
Deiger (19.01.2092)	35	123	79	125 %	44	-36 %	-44
Pasta og lignende (19.02)	1 145	1 219	1 275	11 %	130	5 %	55
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter (19.04.1098/2010)	1 329	1 559	714	-46 %	-616	-54 %	-845
Knekkebrød (19.05.1000)	27 140	40 673	43 481	60 %	16 341	7 %	2 808
Kjeks (19.05.3100)	1 447	1 743	1 596	10 %	149	-8 %	-147
Kake (19.05.9031)	4 240	4 286	2 956	-30 %	-1 283	-31 %	-1 330
Pizza (19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097)	14 784	15 942	17 000	15 %	2 216	7 %	1 058
Brødvarer (19.05.9091)	3 551	4 162	3 284	-8 %	-268	-21 %	-878
Øvrig bakverk (19.05)	26 517	30 048	24 842	-6 %	-1 675	-17 %	-5 206
Syltetøy/pulp (20.07.9)	1 413	114	945	-33 %	-467	> 200 %	831
Sauser (21.03)	5 648	11 278	9 945	76 %	4 297	-12 %	-1 333
Supper (21.04 utenom 21.04.2001)	14 245	21 418	19 940	40 %	5 695	-7 %	-1 478
Iskrem (21.05)	698	696	1 776	154 %	1 078	155 %	1 080
Mineralvann (22.02, utenom 22.02.9920)	8 320	17 089	26 307	> 200 %	17 987	54 %	9 218
Øl (22.03)	10 951	14 154	15 746	44 %	4 795	11 %	1 592
Modifisert stivelse (35.05)	5	525	299	> 200 %	295	-43 %	-226
Totalt utvalg	186 898	237 222	258 783	38 %	71 885	9 %	21 560

Eksporten av knekkebrød flater ut

Knekkebrød er en vare hvor eksporten fra Norge har økt i flere år. I første kvartal 2018 ble det eksportert om lag samme mengde som foregående kvartal. Sammenligner man derimot med samme kvartal året før, ble det eksportert 132 tonn mer i 2018. Dette er en økning på 29 prosent. Verdimessig er eksporten fortsatt økende. I første kvartal 2018 var verdien på eksporten nesten 43,5 mill. kr. Dette er en økning på 60 prosent sammenlignet med samme kvartal året før, og en økning på 7 prosent sammenlignet med foregående kvartal.

Det er sju aktører som eksporterer knekkebrød fra Norge, og de tre største står for nær 100 prosent av eksporten. Det eksporteres mest knekkebrød til USA, Frankrike, Danmark og Italia.

Øvrig bakverk

Eksport av produkter klassifisert i varegruppen «øvrige bakverk» sank med 34 prosent sammenlignet med forrige kvartal, og 17 prosent sammenlignet med første kvartal 2017. Eksportert mengde var i første kvartal i år 818 tonn til en verdi av nesten 25 mill. kroner. Varegruppen «øvrig bakverk» inneholder flere varer på posisjon 19.05. Størst eksport er det av varer klassifisert på varenummer 19.05.9098 som er et ellers-varenummer. Om lag 70 prosent av eksporten innenfor øvrig bakverk er klassifisert på dette varenummeret. Snacks på varenummer 19.05.9093 og vafles og vaffelkjeks på varenummer 19.05.3200, stod for ca. 15 prosent av eksporten hver i første kvartal.

Det er 30 firmaer som eksporterer RÅK-varer innenfor denne varegruppen, men de fem største står for 92 prosent av eksporten.

Økning i eksporten av mineralvann

I første kvartal 2018 ble det eksportert 7 900 tonn mineralvann til en verdi av 26,3 mill. kr. Dette er en økning på 88 prosent i mengde og 54 prosent i verdi sammenlignet med forrige periode. Sammenligner man eksporten i første kvartal 2018 med tilsvarende kvartal året før, er det en økning i eksporten på 164 prosent i mengde og over 200 prosent i verdi. Årsaken til denne økningen er at en stor aktør har hatt midlertidig produksjon i Norge på grunn av problemer ved opprinnelig produksjonsanlegg i Sverige.

Det aller meste av eksporten av mineralvann (99,6 prosent) er på varenummer 22.02.1000 (vann, med og uten kullsyre samt tilsatt sukker). Sverige mottar over 98 prosent av eksportert mineralvann fra Norge.

Jevn økning i sjokoladeeksporten

I første kvartal 2018 ble det eksportert 1 228 tonn sjokolade og dette var en 15 prosent økning i mengde og 2 prosent i verdi fra fjerde kvartal 2017. Sammenlignet med første kvartal 2017 ser vi en økning i sjokoladeeksporten på 26 prosent i mengde og 32 prosent i verdi. 63 prosent av eksporten i 1. kvartal 2018 gikk til Sverige, 22 prosent til Tyskland og 10 prosent til Danmark. Eksporten til Tyskland økte 150 prosent fra 89 tonn i fjerde kvartal 2017 til 271 tonn i første kvartal 2018, mens eksporten til Sverige gikk ned 10 prosent i samme periode.

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:
Postboks 8140 Dep, 0033 Oslo

BESØKSADRESSE:
Stortingsgt. 28, 0161 Oslo

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

www.landbruksdirektoratet.no